

Fråsegn – Ny Kommune lov – NOU 2016:14

Leikanger kommunestyre har i møte 15.09.2016, sak 40/16 vedteki slik høyringsuttale til NOU 2016:4 Ny kommunelov.

Kommunane har ansvar for dei mest basale tenestene for alle innbyggerane som samfunnsutviklar og legge til rette for næringsliv og arbeidsplasser rundt om i landet. Eit grunnleggande prinsipp i demokratiet vårt er at kommunar er styrt av politikarar som er vald av innbyggerane. Mange av forslag i NOU-en er bra, men vi er bekymra for at nokre overordna forslag vil endre grunnleggande kva ein kommune er. Eit vel fungerande lokalt demokrati, med god og brei rekruttering, krev at kommunane vert organisert på ein måte som gjer det attraktivt å være folkevald.

Leikanger kommune meiner at samfunnet er tent med å styrke kommunane som folkevalde, sjølvstyrte forvaltningsorgan som tek i vare innbyggerane og næringsliv gjennom partsbasert utviklingsarbeid, og utan å vere kommersialiserte.

Serskilde kommentarar

Formålet

Ein sentral del av vårt demokrati er at innbyggerane vel personar til å representere seg i sitt lokalmiljø, i sin kommune. Nettopp det at desse representantane er valt for å styre kommunen på vegne av innbyggerane, er bakgrunnen for at vi i Norge seier vi har folkestyre.

Difor er det problematisk at fokuset i forslag til nytt formål i § 1 er «sjølvstyrte kommunar», og at "folkestyre" er tatt ut av lovteksten. Sjølvstyre er sjølvstyre viktig for kommunar, men utan at det er folkevalde som styrer, kan vi få heilt andre kommunar enn vi har i dag, sidan også for eksempel aksjeselskap er sjølvstyrte. Kommunane sitt sjølvstyre er forøvrig godt dekkja i kapittel 2 i lova, i tillegg til at kommunalt sjølvstyre er grunnlovsfesta.

Leikanger kommune ønskjer å vidareføre dagens formålsparagraf der folkestyret er hovudfokus og støttar mindretalet si innstilling til «formålsparagraf» i § 1-1.

Folkevald - definisjon

I kapittel 5 vert innhaldet i definisjonen av «folkevald» svekka fordi også «personer som et folkevalt organ har valt inn i et folkevalt organ» er å sjå som folkevalt (§ 5-1, 4. ledd). Det er vanlegvis dei politiske partia og ikkje dei valte politikarane som vel personar til å styre verksemdar eller til å vere styrerepresentantar der. Det gjer imidlertid ikkje desse utvalte personene til «folkevalte», men til oppnemnte av kommunen. Når i tillegg definisjonen av kva som er eit folkevalt organ vert utvida til å omfatte mellom anna styre for ein institusjon, styre for deler av kommunal verksemd eller kommunalt føretak og regionråd (§ 5-1), vert den verkelege folkevalte styringa med kommunen og kommunens verksemd svekka.

Dette er spesielt problematisk i forhold til innsyn/openheit og allmenne omsyn, der ein ikkje valt person å avgjere om ei sak skal haldast for lukka dører, jfr. § 11-5.5. ledd.

Leikanger kommune støtter ikkje den utvida definisjonen av «folkevalgt» og ønskjer ein klar regel for at folkevalte berre er dei som vert valt eller er vara til kommune- og fylkestingsval.

Leikanger kommune støtter elles fleirtalet si innstilling om å oppretthalde at minst 40 % skal vere representert frå kvart kjønn ved val til folkevalte organ (§ 7-6 4.ledd)

Administrasjonen og rådmannen si rolle

Det vert foreslått at rådmannen, som er foreslått endra til kommunedirektør, skal få større ansvar for tilsette og større ansvar for oppgåver (§ 13-1).

Leikanger kommune er einig i at administrasjonen og rådmannen som administrativ sjef skal ha klare ansvarsområder. På den bakgrunn støttar utvalet sitt forslag om at rådmannen(kommunedirektøren) skal ha eit lovfesta ansvar for personalsaker.

Leikanger kommune støtter der i mot ikkje den nye stillingstittelen kommunedirektør, som blir brukt i Danmark. I Sverige er stillinga kommunesjef. I Norge er rådmann ein godt innarbeidd stillingstittel som speglar oppgåver og funksjonen til kommunen sin øvste administrative leiar på ein god måte.

Ordførar

Leikanger kommune meiner det er uheldig at ein folkevalt ordførar skal kunne avsettast, til tross for sterke krav, og støttar mindretalet si innstilling til § 7-11 andre, fjerde og femte ledd. Det er ingen parallell til slik regulering innan vårt demokratiske system.

Økonomireglementet

Fleire retningslinjer i økonomireglementet er vidareføringar, med ein del innskjerpingar og klargjeringar som Leikanger kommune er positive til. Mellom anna presiseringa av skilje mellom drift og investering i § 14-9, lovregulering av sjølvkost § 15-1 og krav til at det skal vedtakast måltall om kommunens økonomi, § 14-2 c. Fram til no har skiljet mellom drift og investering vert regulert gjennom forskrift og utdjupa av «God kommunal regnskapsskikk»(GKRS), medan sjølvkost berre har vert knytt til enkelte områder. Leikanger kommune meiner det er fornuftig at desse forholda vert regulert direkte i lova og at dei vert utdjupa i forskrift.

Internkontroll

Leikanger kommune støtter også forslaga i NOU-en om betre internkontroll.

Leikanger kommune meiner at styrka internkontroll må innebere redusert omfang av statleg tilsyn med kommunane, slik utvalet sjølv peikar på. Leikanger kommune meiner at ei lovending om betre internkontroll i kommunane må kombinerast med ei rapporteringsordning for statlege tilsynsorgan som viser utviklinga i omfanget av statleg tilsyn retta mot kommunane. Omfanget av statleg tilsyn bør jamleg drøftast i konsultasjonsmøta mellom regjeringa og KS.